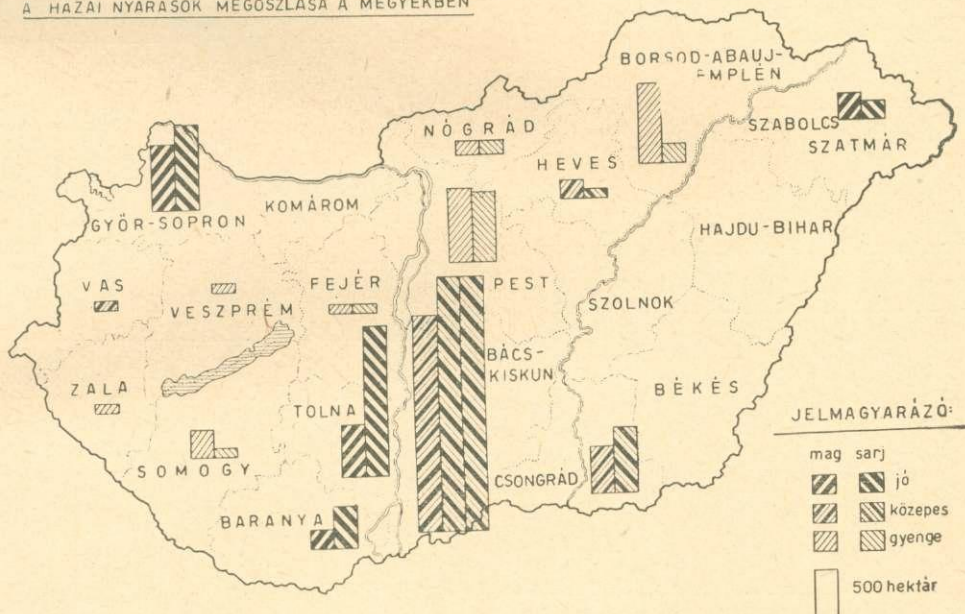

Néhány adat nyárasainkról

KERESZTESI BÉLA,
a mezőgazdasági tudományok kandidátusa

A felszabadulás óta a magyar erdőgazdaság egyik legfontosabb kérdése a nyárfatermelés növelése. Az előttünk álló ötéves tervben feladataink ezen a téren még tovább növekszenek. Az új nyárerdők és fásítások várható fatermését illetően a vélemények eltérőek. Megbízható következtetést erre a meglévő nyárasok adataiból lehet vonni. Az állami erdőgazdaságok nyárasainak terület- és faállományadatait első ízben az 1955. évi üzemtervi összesítők tárgyalták. Ezek az 1948-tól 1954-ig készült üzemtervek adatait tartalmazzák. Ezért bennük az üzemtervi felvételek óta bekövetkezett változások — például az első ötéves terv erdősítésének nagy része — még nem érzékelhető.

A HAZAI NYÁRASOK MEGOSZLASA A MEGYÉKÉBEN

1. ábra

Az 1955. évi üzemtervi összesítők adatai szerint az erdőgazdaságokban a nyárasok területe 29,572,69 ha, ebből a mageredetű hazai nyárasoké 6,804,78 ha, a sarjeredetű hazai nyárasoké 10,539,95 ha, a mageredetű nemesnyárasoké 11,502,97 ha, a sarjeredetű nemesnyárasoké 724,99 ha. Az 1-től 40 éves korig a mageredetű hazai nyárasok élőlakészlete az egyes korosztályokban 160—212⁰/₀-a az egyéb fafajokénak, a sarjeredetűeké 116—232⁰/₀-a; a mageredetű nemes nyárasoké 276—338⁰/₀-a, a sarjeredetűeké 155—194⁰/₀-a. Folyónövedékük szintén lényegesen nagyobb az egyéb fafajokénál: a mageredetű hazai nyárasoké 148⁰/₀-a, a sarjeredetű hazai nyárasoké 179⁰/₀-a, a mageredetű nemesnyárasoké 230⁰/₀-a, a sarjeredetű nemesnyárasoké 206⁰/₀-a az egyéb fafajokénak. Együttesen a nyárasok évi folyónövedéke csaknem kétszerese a többi fafajénak.

Megyéenkénti megosztásban vizsgálva a nyárok üzemtervi adatait kiderül, hogy a hazai nyárok Bács-Kiskun, Tolna, Győr-Sopron, Pest, Csongrád és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a nemes nyárok pedig Bács-Kiskun, Győr-Sopron, Tolna és Pest megyében foglalnak el 1000 ha-nál nagyobb területet. Az összes faállománnyal borított terület, több mint 90%-át borítják nyárfélék Bács-Kiskun, Szolnok, Tolna, Békés és Győr-Sopron megyében.

A fafajstatisztikai összesítők adatai segítségével meghatároztuk a nyárasok átlagos termőhelyi osztályát is. A számításoknál feltételeztük, hogy a nyárasok átlagos sűrűsége 90%. A teljes sűrűsége átszámított hektáronkénti élőfakészlet- adatoknak megfelelő termőhelyi osztályokat az erdőrendezősek által használt, átdolgozott Magyar-féle nyárfatermési táblákból nyertük. A kapott eredményeket a táblázat és az 1., 2. és 3. ábra tünteti fel.

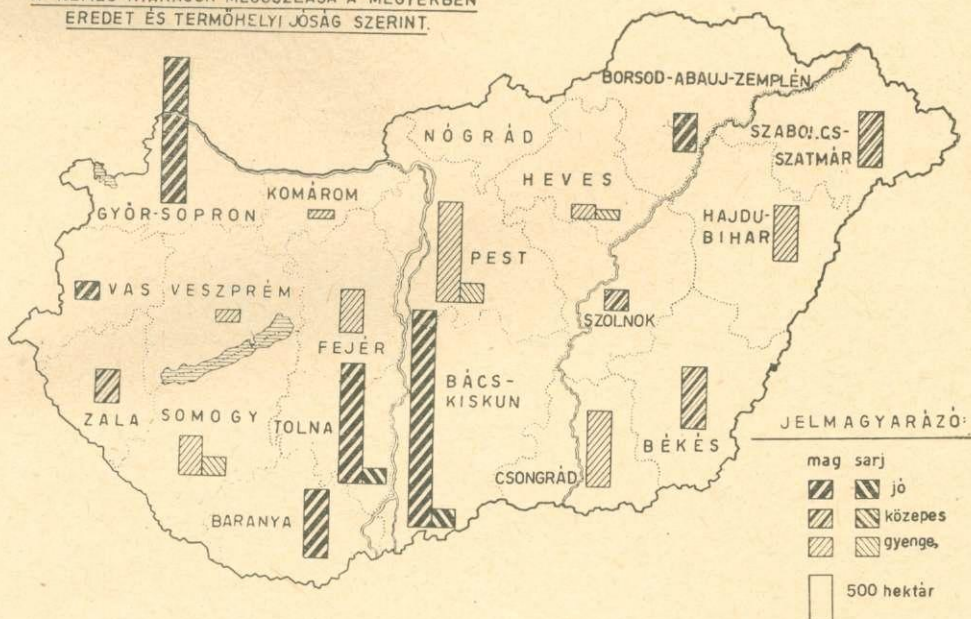
A nyárasok átlagos termőhelyi osztálya

Megye	Átlagos termőhelyi o.	Terület, ha	Megye	Átlagos termőhelyi o.	Terület, ha
H a z a i n y á r a s o k			N e m e s n y á r a s o k		
Baranya	m VI.	163,21	Baranya	m V.	724,11
	s V.	464,61		s IV—V.	21,05
Győr-Sopron	m VI.	657,11	Bács-Kiskun	m V.	2288,73
	s VII.	844,35		s VIII.	108,51
Szabolcs-Szatmár ..	m VII.	199,13	Borsod-Abaúj-Zemplén	m V—VI.	352,32
	s VII.	95,99		s V—VI.	11,16
Tolna	m V.	513,32	Győr-Sopron	m V.	1534,90
	s VI.	1635,06		s V.	20,29
	m	1532,77	Tolna	m V.	1260,91
	s	3040,01		s VI.	91,81
			Vas	m V—VI.	130,84
				s IV—V.	1,16
Bács-Kiskun	m VIII.	2352,61		m	6291,81
	s VIII.	5455,15		s	253,98
Békés	m VIII.	18,36	Békés	m VI—VIII.	634,20
	s VII.	4,87		s VI.	15,39
Csongrád	m VIII.	464,37	Szabolcs-Szatmár ..	m VI.	542,44
	s IX.	663,48		s VI—VII.	24,43
Hajdú-Bihar	m VIII.	18,64	Szolnok	m VI.	208,82
	s VI.	13,26		s VII—VIII.	4,82
Heves	m VIII.	169,75	Zala	m VI.	313,06
	s VIII.	120,91		s V—VI.	9,61
Komárom	m VIII.	29,44		m	1698,52
	s X.	21,49		s	54,25
Vas	m VIII.	58,48			
	s VIII—IX.	24,45			
	m	3111,65	Csongrád	m VIII.	804,22
	s	6303,61		s IX.	12,60
Borsod-Abaúj-Zemplén	m IX—X.	861,66	Fejér	m VIII.	452,12
	s VII—VIII.	175,20		s X.	7,02
Fejér	m X.	71,62	Hajdú-Bihar	m VIII.	547,66
	s VI.	85,99		s X—XI.	30,49
Nógrád	m XI.	93,60	Heves	m X.	113,09
	s X.	88,04		s VI.	82,05
Pest	m X—XI.	739,68	Komárom	m VIII.	83,23
	s IX.	708,19		s —	0,29
Somogy	m X.	248,71	Nógrád	m VII—VIII.	16,99
	s IX.	59,21		s —	—
Szolnok	m IX.	23,27	Pest	m IX.	1048,50
	s VI.	36,33		s X.	138,62
Veszprém	m XI.	62,32	Somogy	m VIII.	353,62
	s XI.	32,08		s IX.	139,96
Zala	m IX.	59,50	Veszprém	m VII—VIII.	93,21
	s IX.	11,29		s X.	5,73
	m	2160,36		m	3512,64
	s	1196,33		s	414,76

Ezek szerint a mageredetű és a sarjeredetű hazai nyárasok és a sarjeredetű nemes nyárasok országos átlagban egyaránt VIII. termőhelyi osztályúak, a mageredetű nemes nyárasok pedig VI. termőhelyi osztályúak.

A táblázat adatai szerint a hazai nyárasok egynegyede jó (V—VII. termőhelyi osztályú), több mint fele közepes (VII—IX. termőhelyi osztályú), csaknem egynegyede gyenge minőségű (IX—XI. termőhelyi osztályú). A jó és közepes hazai nyárasok kétharmada, a gyengék több mint egyharmada sarjeredetű. A nemes nyárasoknak több mint a fele jó (V—VI. termőhelyi osztályú), csaknem egyhatoda közepes (VI—VII. termőhelyi osztályú) és egyharmada gyenge minőségű (VII—X. termőhelyi osztályú). Jó hazai és nemes nyárasaink az ártereken, közepes hazai nyárasaink zömükben a Duna—Tisza közti homokhátságon, gyenge hazai nyárasaink és nemes nyárasaink általában domb- és hegyvidéki megyéinkben vannak.

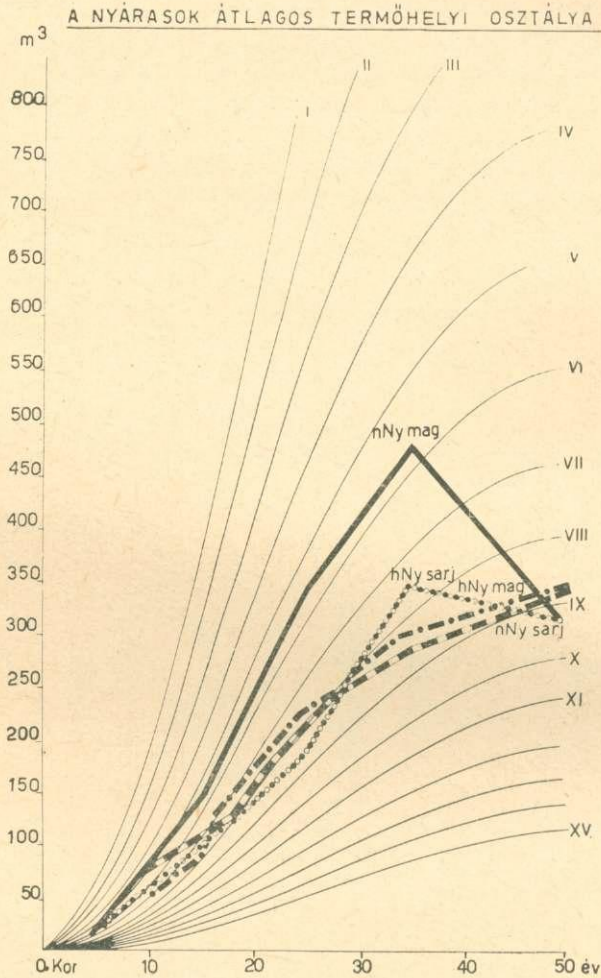
A NEMES NYÁRASOK MEGOSZLÁSA A MEGYÉKBEN
EREDET ÉS TERMŐHELYI JÓSÁG SZERINT.

2. ábra

A korosztályadatok szerint a második világháború utáni évtizedben nem végeztünk számottevően több hazai és nemes nyár erdősítést, mint az azt megelőző évtizedben. Csak kevéssel csökkent a hazai nyárasok sarjaztatással felújított területe is. Aránylag kevés vágásérettséghez közeledő mageredetű nemes és hazai nyárállománnyal rendelkezünk, annál több hazai nyár sarjerdő kitermelésével kell számolnunk. A legtöbb sarjeredetű hazai nyárasunk Bács-Kiskun, Tolna, Pest és Győr-Sopron megyében van. Nemes nyárat Baranya, Hajdú-Bihar, Pest és Szabolcs-Szatmár megye területén a második világháború utáni évtizedben kevesebbet telepítettünk, mint az azt megelőző évtizedben. A háború előttihez képest számottevően növekedett a nemes nyár erdősítések területe Bács-Kiskun, Csongrád, Fejér és Győr-Sopron megyében.

Ötéves és távlati terveink nyártelepítési előirányzata kerekén egyharmada évente annak az összes nyárasnak, amivel az adatok szerint erdőgazdaságaink 1955-ben rendelkeztek. Ez a körülmény felhívja a figyelmet a feladat valóban újszerűségére és a telepítésben, a későbbi kezelésben a tudományos ismeretek elmélyítésének és gyors közreadásának biztosítására kötelez bennünket. Ez a

3. ábra

felismerés vezetett a nyárfakutató hálózatunk kiszélesítésére, a populétumok létesítésére. Nép gazdaságunk a jövőben ugrásszerűen emelkedő teljesítményeket vár az erdőgazdaságtól, különösen papír- és cellulózanyagban. Ennek eleget tenni csak úgy tudunk, ha a kutatás és gyakorlat minden egyes részletben is a lehető legtöbbet nyújtja az új telepítések eredményessége, meglévő nyárasaink termelőképességének emelése érdekében.

